

КУНЄВ Ю. Д.,доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри конституційного
і адміністративного права*(Державний університет**«Київський авіаційний інститут»)*

УДК 342.92

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2025.1.37>**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ
В ПРОЦЕСІ ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ**

У статті досліджено адміністративно-правові засади запобігання корупції в процесі діяльності міжнародних фінансових організацій. Вказано, що корупція становить значну загрозу стабільності, цілісності та демократичним цінностям будь-якого суспільства. Вона підриває суспільну довіру, перешкоджає економічному зростанню та увічнює соціальну нерівність. Представлені на сучасному етапі антикорупційні пропозиції є важливою віхою у боротьбі з корупцією як на національному рівні, так й на рівні ЄС. Комісія активізує свої дії: спираючись на діючі заходи, посилюючи зусилля щодо інтеграції запобігання корупції в розробку політики та програм ЄС, а також активно підтримувати роботу держав-членів щодо запровадження сильної антикорупційної політики та законодавства.

Зроблено висновок, що підходячи до протидії корупції на рівні країни, важливо в першу чергу запровадити інституційні системи та стимули для запобігання корупції. Перш ніж запроваджувати певні антикорупційні адміністративні заходи потрібно здійснювати системні дослідження, які б оцінили вплив, в першу чергу, факторів економічних і соціальних.

Економічний ефект від запровадження таких заходів оцінюють за кількістю ресурсів, які витрачаються на підтримання стійкості певної економічної системи, її розвитку та кількістю ресурсів, які втрачаються (завдана шкода) у разі розбалансування системи протидії корупції й витрачаються на відновлення стійкості системи взагалі.

Соціальний ефект запровадження антикорупційних адміністративних заходів оцінюють станом забезпечення захисту прав і законних інтересів громадян і шкодою, яка завдається їх правам і правосвідомості від неналежного стану системи протидії корупції. Поєднання реального досвіду та цілеспрямованості суспільних інститутів на усунення підґрунтя для корупції, за допомогою існуючого міжнародного інструментарію, спроможне дати справжній ефект для стійкості світопорядку.

Ключові слова: міжнародні фінансові організації, корупція, фінансовий ринок, суб'єкти фінансової діяльності, публічно-правове регулювання, запобігання корупції.

**Kuniev Yu. D. Administrative and legal principles for preventing corruption
in the activities of international financial organizations**

The article examines the administrative and legal foundations of preventing corruption in the course of activities of international financial organizations. It is indicated that corruption poses a significant threat to the stability, integrity

and democratic values of any society. It undermines public trust, hinders economic growth and perpetuates social inequality. at the national level and at the EU level. The Commission is stepping up its action: building on existing measures, strengthening efforts to integrate corruption prevention into EU policy and programme development, and actively supporting Member States' work to put in place strong anti-corruption policies and legislation.

It is concluded that when approaching anti-corruption at the country level, it is important first of all to introduce institutional systems and incentives to prevent corruption. Before introducing certain anti-corruption administrative measures, it is necessary to carry out systematic studies that would assess the impact, first of all, of economic and social factors.

The economic effect of the introduction of such measures is assessed by the amount of resources spent on maintaining the stability of a particular economic system, its development, and the amount of resources that are lost (damage) in the event of an imbalance in the anti-corruption system and are spent on restoring the stability of the system in general.

The social effect of the introduction of anti-corruption administrative measures is assessed by the state of ensuring the protection of the rights and legitimate interests of citizens and the damage caused to their rights and legal awareness by the improper state of the anti-corruption system. A combination of real experience and purposefulness of public institutions to eliminate the basis for corruption, with the help of existing international tools, can have a real effect on the stability of the world order.

Key words: *international financial organizations, corruption, financial market, financial entities, public law regulation, corruption prevention.*

Постановка проблеми. Корупція становить значну загрозу стабільності, цілісності та демократичним цінностям будь-якого суспільства. Вона підриває суспільну довіру, перешкоджає економічному зростанню та увічнює соціальну нерівність. За офіційними даними, 68% людей і 62% представників бізнесу в країнах ЄС вважають, що корупція широко поширена [1]. Сьогодні Комісія вживає рішучих заходів для боротьби з корупцією в ЄС та у всьому світі, виконуючи зобов'язання, взяті президентом фон дер Ляєн у своєму зверненні до Союзу 2022 року [2].

Представлені на сучасному етапі антикорупційні пропозиції є важливою віхою у боротьбі з корупцією як на національному рівні, так й на рівні ЄС. Комісія активізує свої дії: спираючись на діючі заходи, посилюючи зусилля щодо інтеграції запобігання корупції в розробку політики та програм ЄС, а також активно підтримувати роботу держав-членів щодо запровадження сильної антикорупційної політики та законодавства. Комісія також стежить за розвитком боротьби з корупцією на національному рівні, визначає проблеми та питання рекомендацій державам-членам.

У світлі євроінтеграційних прагнень нашої держави, вітчизняна правова система постійно розробляє, удосконалює та впроваджує нові підходи та практики щодо протидії та запобігання корупції у всіх сферах суспільного життя. Особлива увага приділяється й адміністративно-правовим засадам запобігання корупції в процесі діяльності з міжнародними фінансовими організаціями.

Сьогоднішній набір заходів включає нові та посилені правила, що криміналізують корупційні злочини та гармонізують покарання у всьому ЄС, а також пропозицію щодо створення спеціального режиму санкцій щодо спільної зовнішньої політики та політики безпеки (CFSP) для боротьби з серйозними корупційними загрозами у всьому світі. Ці нові заходи приділили велику увагу профілактиці та створенню культури доброчесності, в якій корупція не допускається, і в той же час посилюють інструменти правозастосування.

У Спільному повідомленні про боротьбу з корупцією вказано, що корупція завдає великої шкоди суспільству, нашим демократіям, економіці та громадянам. Це підриває інститути громадянського суспільства, а також розбавляє їхню довіру та їх здатність надавати державну політику та якісні державні послуги. Корупція має важливе значення як для захисту цінностей ЄС, так і ефективності політики ЄС, і підтримки верховенства права в цілому [3]. Мережа ЄС проти корупції, що об'єднує правоохоронні органи, органи державної влади, практиків, громадянське суспільство та інші зацікавлені сторони, буде діяти як каталізатор запобігання корупції по всьому ЄС і розробить найкращі практики та практичні рекомендації. Одним з ключових завдань Мережі буде підтримка Комісії в картографуванні загальних територій, де корупційні ризики високі по всьому ЄС. Робота Мережі буде введена в антикорупційну стратегію ЄС, яка буде розроблена в консультації з Європейським Парламентом та Радою, щоб максимізувати вплив та узгодженість дій ЄС.

В установах ЄС існує нульова терпимість до корупції. У повідомленні детально описані правила етики, доброчесності та прозорості, що застосовуються для запобігання корупції в установах ЄС. Ця структура повинна не тільки застосовуватися з строгістю та послідовністю, але й постійно оновлюватися [3].

Варто вказати, що у новій Директиві щодо боротьби з корупцією закріплюється пропозиція модернізації існуючої антикорупційної правової бази ЄС шляхом [4]:

1) Запобігання корупції та побудова культури доброчесності, зокрема: підвищення обізнаності про корупцію шляхом проведення інформаційних та просвітницьких кампаній, дослідницьких та освітніх програм для зменшення корупційних ризиків та правопорушень; забезпечення того, щоб державний сектор був підзвітний найвищим стандартам шляхом накладення зобов'язання на держави-члени приймати ефективні правила щодо відкритого доступу до інформації, що представляє суспільний інтерес, розкриття та управління конфліктами інтересів у державному секторі, розкриття та перевірку активів державних службовців та регулювання взаємодії між приватним та державним секторами; створення спеціалізованих антикорупційних органів та забезпечення адекватних ресурсів та навчання для органів, відповідальних за запобігання та боротьбу з корупцією.

2) Уніфікація антикорупційного законодавства, зокрема: гармонізація визначень та понять антикорупційного законодавства; підвищення рівня санкцій для фізичних та юридичних осіб, а також гармонізація обтяжуючі та пом'якшувальні обставини.

3) Забезпечення ефективних механізмів запобігання корупції тощо.

Доцільно зазначити, що санкції ЄС допомагають досягти ключових цілей, таких як збереження миру, зміцнення міжнародної безпеки, а також консолідація та підтримка демократії та прав людини.

Звісно, що запропонована Директива про боротьбу з корупцією повинна бути узгоджена та прийнята Європейським Парламентом та Радою, перш ніж вона зможе стати законодавством ЄС.

У своєму зверненні до Союзу 2022 року президент фон дер Ляєн висловила необхідність рішучих дій проти корупції. Вона вказала, що корупція завдає великої шкоди суспільству, нашим демократіям, економіці та окремим особам. Це підриває інститути, від яких ми залежимо, розбавляючи їх довіру, а також їх здатність надавати державну політику та якісні державні послуги. Він діє як активізатор організованої злочинності та ворожого іноземного втручання. Успішне запобігання та боротьба з корупцією має важливе значення як для захисту цінностей ЄС та ефективності політики ЄС, так і для підтримки верховенства права та довіри до тих, хто керує, та державних установ [2].

Корупцію за своєю природою важко визначити кількісно, але навіть консервативні оцінки свідчать про те, що вона коштує економіці ЄС щонайменше 120 мільярдів євро на рік. Негативні наслідки корупції відчуються у всьому світі, підриваючи зусилля щодо належного управління та процвітання, а також досягнення Цілей сталого розвитку Організації Об'єднаних Націй.

У контексті наведеного варто дослідити адміністративно-правові засади запобігання корупції в процесі діяльності з міжнародними фінансовими організаціями, що й є метою даної статті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наше дослідження базується на дослідженнях таких вчених, як: В. Б. Авер'янова, В. М. Гаращука, В. К. Колпакова, А. Т. Комзюка, М. В. Корнієнка, О. В. Кузьменко, Є. В. Курінного, Т. О. Коломоєць, О. П. Рябенко, М. І. Хавронюка та ін. У науковій площині питання правового регулювання діяльності міжнародних фінансових організацій, варто згадати праці таких вітчизняних вчених, як І. Лютий, О. Мозговий, М. Савостьяненко, В. Сіденко, Н. Патики, Н. Резнікова, О. Рогач, А. Філіпенко, Г. Терещенко та інші.

Виклад основного матеріалу. Оскільки більшість форм корупції зазвичай включають фіскальну транзакцію між однією особою чи установою та іншою, багато корупційних угод зрештою стосуються банків або інших фінансових установ, у тому числі й міжнародних фінансових організацій.

У 2000 році усвідомлення наведеного стало поштовхом до запуску ініціативи Wolfsberg Group щодо боротьби з відмиванням грошей (AML), саморегулітивного проекту, очолюваного одинадцятьма глобальними банками [5].

Однак конкретна роль міжнародних фінансових організацій та їхня здатність протидіяти корупції була меншим предметом досліджень та прийняття політики, ніж в інших секторах бізнесу, і тому вона недостатньо висвітлена.

Громадська думка схильна переоцінювати можливості міжнародних фінансових організацій, особливо їхню здатність виявляти корупційні грошові потоки. У той же час, міжнародні фінансові організації, схоже, мають тенденцію недооцінювати свою схильність до прямої корупції, пов'язані з нею юридичні та репутаційні ризики, а також потенційну можливість непрямого зловживання для сприяння корупційним правопорушенням. Крім того вони також не усвідомлюють повного потенціалу деяких зі своїх добре перевірених інструментів боротьби з відмиванням грошей [6].

У зв'язку з наведеним 18 лютого 2006 року керівники Групи Африканського банку розвитку, Азійського банку розвитку, Європейського банку реконструкції та розвитку, Групи Європейського інвестиційного банку, Міжнародного валютного фонду, Групи Міжамериканського банку розвитку та Групи Світового банку домовилися про створення Спільної робочої групи з питань боротьби з корупцією міжнародних фінансових установ (далі – IFI) для роботи над послідовним та гармонізованим підходом до боротьби з корупцією в діяльності та діяльності члена установ. Керівники установ-членів визнають, що єдиний і скоординований підхід має вирішальне значення для успіху спільних зусиль з боротьби з корупцією та запобігання підриву ефективності їхньої роботи.

Робоча група МФО погодила рекомендовані елементи гармонізованої стратегії боротьби з корупцією в діяльності установ-членів. Зокрема, вирішального значення для успіху гармонізованого підходу набуло спільне розуміння негативних практик. З цієї метою IFI погодила наступні стандартизовані визначення «корупційних практик» у діяльності установ-членів:

- корупційна практика – це пропонування, дарування, отримання або вимагання, прямо чи опосередковано, будь-чого, що має цінність, щоб неналежним чином вплинути на дії іншої сторони;

- шахрайство – це будь-яка дія або бездіяльність, включаючи введення в оману, яка свідомо або з необережності вводить в оману або намагається ввести в оману сторону з метою отримання фінансової чи іншої вигоди або для уникнення зобов'язання;

- примусова практика – це приниження або заподіяння шкоди, або загроза погіршити або завдати шкоди, прямо чи опосередковано, будь-якій стороні або майну сторони з метою неналежного впливу на дії сторони;

- змова – це домовленість між двома або більше сторонами, спрямована на досягнення неналежної мети, включаючи неналежний вплив на дії іншої сторони [7].

Кожна з установ-членів визначає імплементацію в рамках своєї відповідної політики та процедур і відповідно до міжнародних конвенцій.

Робоча група IFI визнала, що обмін відповідною інформацією між установами-членами сприятиме спільному підходу та посиленню співпраці у вирішенні питань доброчесності

в їхній діяльності. Також важливо забезпечувати збереження конфіденційності інформації, щоб викривачі та інші особи залишалися впевненими у своїй захищеності в процесі спілкування з установами-членами. Робоча група IFI погодилася, що установи повинні обмінюватися інформацією, у разі необхідності, у зв'язку з розслідуваннями корупційних дій відповідно до цих принципів.

Установи-члени IFI визнали необхідність просування етичної ділової практики та належного управління, що відповідають міжнародним стандартам. Разом з тим IFI рекомендувала, щоб установи-члени у своїй роботі керувалися такими загальними принципами:

- належні процедури для забезпечення ідентифікації бенефіціарного власника;
- ретельний контроль за сторонами, які були засуджені або перебувають під слідством за тяжкі злочини, розслідуються або потрапили під санкції регулюючого органу або внесені до санкційного списку, визнаного установою-членом;
- ретельний контроль сторін, що беруть участь в адміністративному процесі, пов'язаному зі звинуваченнями у фінансових правопорушеннях;
- ретельний контроль за політично значущими особами відповідно до рекомендацій Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (далі – FATF);
- визначення пом'якшувальних факторів і забезпечення виконання зобов'язань, які усувають ризики доброчесності; та
- постійний моніторинг ризиків доброчесності.

IFI визнала критичну важливість забезпечення доброчесності в установах-членах, а також у діяльності, яку вони фінансують. IFI також підтримала ініціативи країн-членів та інших зацікавлених сторін, включаючи пресу та судову систему, щодо підвищення прозорості та підзвітності, зміцнення врядування в процесі боротьби з корупцією.

З цією метою IFI рекомендувала установам-членам продовжувати розробку аналітичних інструментів, призначених для оцінки ризиків корупції в окремих країнах, секторах і регіонах, а також інституційних можливостей для реагування на ці ризики.

Крім того IFI також рекомендувала установам-членам працювати над посиленням координації з питань врядування, доброчесності та антикорупційної діяльності, а також технічної допомоги з іншими міжнародними фінансовими організаціями, у тому числі в їхній діяльності в окремих країнах, щоб уникнути дублювання та максимізувати синергію.

Варто вказати, що у випадку, коли міжнародні фінансові організації виявляються причетними до корупції, це зазвичай відбувається одним із двох способів: або сама фінансова установа, або працівник безпосередньо вчиняє корупційні дії; або міжнародна фінансова установа неправомірно використовується для приховування коштів корупційного походження.

Важливо розуміти, що міжнародні фінансові організації як юридичні особи, їхні працівники та керівники можуть бути притягнуті до юридичної відповідальності за корупційні правопорушення. Тому важливим є те, що міжнародні фінансові організації мають якнайповніше впроваджувати рекомендовані заходи з реформування.

Група Африканського банку розвитку, Азіатський банк розвитку, Європейський банк реконструкції та розвитку, Група Європейського інвестиційного банку, Група Міжамериканського банку розвитку, Група Світового банку спільно схвалили загальні (керівні) принципи запобігання корупції, на підставі яких було впроваджено такі заходи:

1) у кожній Організації має бути Слідчий офіс, відповідальний за проведення розслідувань;

2) метою розслідування, проведеного Слідчим управлінням, є вивчення корупційних дій, які визначені кожною установою, включаючи проекти, що фінансуються Організацією, але не обмежуючись ними, а також заяви про неправомірну поведінку з боку співробітників Організації;

3) слідчий орган повинен працювати на засадах таких принципів, як об'єктивність, неупередженість та справедливість протягом усього слідчого процесу та проводити свою діяльність компетентно та з найвищим рівнем доброчесності;

4) працівники Слідчого відділу повинні своєчасно повідомляти керівника про будь-які фактичні або потенційні конфлікти інтересів, які він або вона можуть мати під час розслідування, в якому він або вона бере участь, і керівник повинен вжити відповідних заходів для усунення конфлікту;

5) мають бути запроваджені відповідні процедури для розслідування заяв про непрапомірну поведінку з боку будь-якого співробітника слідчого управління;

6) кожна Організація повинна публікувати технічне завдання свого Слідчого управління, а також щорічний звіт, що висвітлює доброчесність та діяльність її Слідчого офісу щодо боротьби з корупцією відповідно до його політики щодо доступу до публічної інформації;

7) Слідчий орган вживає розумних заходів для захисту як конфіденційної будь-якої неpubлічної інформації, пов'язаної з розслідуванням, включаючи особу сторін, які є об'єктом розслідування, та сторін, які надають свідчення або докази.

Спосіб, у який вся інформація зберігається та надається сторонам у кожній Організації за межами Організації, включаючи національні органи влади, регулюється правилами, політикою та процедурами Організації;

8) висновки слідства повинні ґрунтуватися на фактах та пов'язаному з ними аналізі, який може включати обґрунтовані висновки;

9) Слідчий офіс надає керівництву Організації рекомендації, у відповідних випадках, які впливають з його висновків слідства;

10) усі розслідування, що проводяться слідчим управлінням, мають адміністративний характер.

З огляду на потенційні ризики міжнародні фінансові організації зобов'язані забезпечити себе внутрішньою системою дотримання вимог щодо боротьби з корупцією. Щоб запобігти типовим операційним ризикам, міжнародним фінансовим організаціям рекомендувалося приділяти особливу увагу політиці щодо подарунків, а також роботі з посередниками та агентами, як тими, хто діє від імені фінансової установи, так і клієнтами установи.

Що стосується ризику бути використаним для участі у відмиванні грошей та інших злочинних діях, вразливість фінансової галузі є унікальною порівняно з іншими галузями.

Аналогічним чином такі транзакції можуть бути побудовані таким чином, щоб допомогти приховати активи від податкових органів або приховати збитки, ризики або відверте шахрайство на корпоративних рахунках. Зокрема, у звіті підкомітету Сенату США, опублікованому в липні 2008 року, швейцарський банк UBS звинувачується в тому, що він допоміг 19 000 громадянам США приховати 18 мільярдів доларів США на незадекларованих рахунках від податкових органів США. 7 J.P. Morgan Chase і Citigroup було зобов'язано виплатити в сукупності 236 мільйонів доларів інвесторам, які втратили гроші в Enron за свою роль у допомозі компанії приховати справжній масштаб свого боргу [8].

У цьому аспекті слід вказати, що загальний транскордонний потік доходів від злочинної діяльності, корупції та ухилення від сплати податків оцінюється в діапазоні від кількох сотень мільярдів доларів до 1,5 трильйонів доларів США [9].

Таким чином, міжнародні фінансові організації відіграють одну з ключових ролей у запобіганні та санкціонуванні відмивання грошей та корупції. Вони також можуть допомогти у боротьбі з податковим та фінансовим корпоративним шахрайством.

Отже, правоохоронні органи та міжнародні органи такі як FATF та Базельський комітет з банківського нагляду, що встановлюють стандарти, чинять значний тиск на країни з метою розробки ефективних стратегій виправлення ситуації для фінансових посередників.

Спочатку міжнародні зусилля були зосереджені на протидії відмиванню грошей, пов'язаному з організованою злочинністю та торгівлею наркотиками, але після того, як у 1999 році набула чинності Конвенція ОЕСР про боротьбу з корупцією, зосередилися на корупції як предикативному злочині для відмивання грошей. Нарешті, у 2003 році FATF наслідувала цей приклад. Скандал в Абаці та інші широко висвітлені справи про відмивання грошей, які, як стверджувалося, були пов'язані з корупційними доходами та пов'язаними

з ними злочинами, привернули увагу як національних законодавців, так і керівників міжнародних фінансових організацій та спонукали до тісних зв'язків між ними. Зокрема було посилено засоби правового захисту, як-то розширення існуючих механізмів перевірки діяльності міжнародних фінансових організацій. Крім того, Заява Вольфсберзької групи проти корупції 2007 року визначила типові правила для діяльності, пов'язаної з корупцією, а також характеристики клієнтів і транзакцій, які повинні викликати підозри в корупції.

Підхід Групи Світового банку до боротьби з корупцією поєднує проактивну політику передбачення та управління ризиками у власних проектах. Група банку піддає всі потенційні проекти суворій перевірці та працює з клієнтами, щоб зменшити можливі корупційні ризики, які були виявлені.

Вице-президент з питань доброчесності (INT) є незалежним підрозділом Світового банку, який розслідує та проводить санкції, пов'язані зі звинуваченнями у шахрайстві та корупції в проектах, що фінансуються Світовим банком. INT підтримує основні бізнес-підрозділи Світового банку та зовнішні зацікавлені сторони, пом'якшуючи ризики шахрайства та корупції шляхом обміну висновками розслідувань, порадами, профілактичними та інформаційно-пропагандистськими зусиллями. INT звітує безпосередньо перед президентом установ Світового банку і знаходиться під наглядом Аудиторського комітету Виконавчої ради [10]. Механізми публічних скарг вбудовані в проекти для заохочення та розширення можливостей нагляду, а проекти активно контролюються під час реалізації.

Коли звинувачення у корупції обґрунтовані, компаніям, причетним до неправомірних дій, не допускаються до будь-якої нової діяльності, що фінансується Групою Світового банку. Зацікавлені уряди отримують висновки розслідувань Групи Світового банку. На сьогоднішній день Група Світового банку публічно вилучила або іншим чином санкціонувала понад 1000 юридичних та фізичних осіб.

У 2020 фінансовому році Група Світового банку санкціонувала 49 юридичних та фізичних осіб і визнала 72 перехресні дебарменти від інших багатосторонніх банків розвитку. Наприкінці 2020 фінансового року 372 суб'єкти господарювання були піддані санкціям умовного звільнення, процес, за допомогою якого юридичним особам надається можливість вдосконалити свої внутрішні програми відповідності в рамках своєї санкції.

Для правового регулювання міждержавної торгівельної сфери, існує значна кількість міжнародних інструментів, що безпосередньо пов'язують питання спрощення митних процедур з системним подоланням корупційних проявів. Одним з найбільш відомих інструментів є Декларація Аруша про професійну етику (Декларація Ради з митного співробітництва з належного управління і боротьби з корупцією на митниці 1993 р., оновлена 2003 р.) та Кіотська конвенція (Міжнародна конвенція зі спрощення та гармонізації митних процедур 1999 р.).

Світовий банк нещодавно запустив набір антикорупційних ініціатив [11], щоб підтвердити свою прихильність допомозі країнам боротися з корупцією, вирішувати зміни в глобалізації, технологіях, соціальних науках та інших факторах. Антикорупційні ініціативи розширюють фокус Банку за межі країн, що розвиваються, щоб також включити фінансові центри, впроваджувати антикорупційну політику більш відкрито, ніж раніше, використовувати нові технології для розуміння, вирішення та запобігання корупції, а також інтегрувати ідеї поведінкової соціальної науки, що безумовно є основою оптимального адміністративно-правового механізму запобігання корупції в процесі діяльності міжнародних фінансових організацій.

Висновки. Проведений аналіз дає підстави вказати, що підходячи до протидії корупції на рівні країни, важливо в першу чергу запровадити інституційні системи та стимули для запобігання корупції.

Перш ніж запроваджувати певні антикорупційні адміністративні заходи потрібно здійснювати системні дослідження, які б оцінили вплив, в першу чергу, факторів економічних і соціальних.

Економічний ефект від запровадження таких заходів оцінюють за кількістю ресурсів, які витрачаються на підтримання стійкості певної економічної системи, її розвитку та

кількістю ресурсів, які втрачаються (завдана шкода) у разі розбалансування системи протидії корупції й витрачаються на відновлення стійкості системи взагалі.

Соціальний ефект запровадження антикорупційних адміністративних заходів оцінюють станом забезпечення захисту прав і законних інтересів громадян і шкодою, яка завдається їх правам і правосвідомості від неналежного стану системи протидії корупції.

Поєднання реального досвіду та цілеспрямованості суспільних інститутів на усунення підґрунтя для корупції, за допомогою існуючого міжнародного інструментарію, спроможне дати справжній ефект для стійкості світопорядку.

Список використаних джерел:

1. European Union. (2022). *Corruption. Eurobarometer*. URL: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2658>
2. State of the Union 2022 – President von der Leyen's speech URL: https://state-of-the-union.ec.europa.eu/state-union-2022_en
3. Joint communication to the european parliament, the council and the european economic and social committee on the fight against corruption URL: https://commission.europa.eu/publications/joint-communication-fight-against-corruption_en
4. Proposal for a directive of the european parliament and of the council on combating corruption, replacing Council Framework Decision 2003/568/JHA and the Convention on the fight against corruption involving officials of the European Communities or officials of Member States of the European Union and amending Directive (EU) 2017/1371 of the European Parliament and of the Council URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2023%3A234%3AFIN>
5. Cornelius P. Foreign Bank Ownership and Corporate Governance in Emerging-Market Economies, in P. Cornelius and B. Kogut (eds.), *Corporate Governance and Capital Flows in a Global Economy* New York: Oxford University Press, 2003.
6. Pieth M., Aiolfi G. The Private Sector Becomes Active: The Wolfsberg Process, in A. Clark and P. Burrell (eds.), *A Practitioner's Guide to International Money Laundering Law and Regulation* London: City & Financial Publishing, 2003.
7. Final report on the joint IFI action plan URL: <https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail/145601468162852641/final-report-on-the-joint-ifi-action-plan>
8. US Senate Permanent Subcommittee on Investigations, *Tax Haven Banks and U.S. Tax Compliance* Washington, DC: Permanent Subcommittee on Investigations, 2008.
9. Baker R., Nordin J. *Dirty Money: What the Underworld Understands that Economists Do Not*, *Economists Voice*, vol. 4, no. 1. 2007.
10. Integrity Vice Presidency URL: <https://www.worldbank.org/en/about/unit/integrity-vice-presidency>
11. Corruption has modernized, so should anticorruption initiatives URL: <https://blogs.worldbank.org/en/voices/corruption-has-modernized-so-should-anticorruption-initiatives>

